

Mishnah Beitzah, chapter 2

משנה ביצה פרק ב

(1) If a Festival occurs on Sabbath eve [i.e., Friday], a person may not cook on the Festival intended primarily for Sabbath [the Rabbis forbade this lest someone come to cook on a Festival for a weekday (Pesahim 46b)], but he may cook for the Festival, and if any is left over it may remain for Sabbath. However, [the Rabbis made a dispensation by which] a person may prepare a dish on the eve of the Festival [intended for Sabbath, called an *eruv tavshilin* — a “mixing” of (Sabbath and Festival) dishes,] and rely upon it [to prepare other food, on the Festival] for Sabbath. [By instituting an *eruv tavshilin*, people will remember that even the preparation of food on a Festival for Sabbath is prohibited had it not been for the *eruv* dispensation; thus certainly one may not cook on the Festival in preparation for a weekday]. The School of Shammai say: Two dishes [are required for this purpose], while the School of Hillel say: One dish [is sufficient]. And they [both] agree that a fish with an egg [smear]ed upon it is [considered] as two dishes. If a person ate it [the dish intended for the *eruv* before Sabbath] or if it was lost, he may not rely on it to cook primarily [on the Festival for Sabbath], but if he left over any amount from it, he may still rely on it [to cook] for Sabbath [however, *lekhatchila* — at the outset, an *eruv* dish must have a minimum size of an olive, regardless whether this *eruv* served as a dispensation for one or many].

(2) [A person should purify himself for the Festival (Rosh HaShanah 16b),

רבנו עובדיה מברטנורא

א יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחילה. כלומר לא יהא תחילת בישולו עיקרו לשום שבת, אלא לשום יום טוב יהא תחילת בישולו, ומה שמותיר יהא לשבת: **ועושה תבשיל מערב יום טוב.** לשם עירובי תבשילין אית דאמרי טעמא דהאי תבשיל מערב יום טוב, משום כבוד שבת הוא, שמתוך שמערב יום טוב וזכר השבת, יברור מנה יפה לשבת ולא ישכח שבת משום טרדת יום טוב. ואית דאמרי משום כבוד יום טוב הוא, כדי שיראו שאין אופין מיום טוב לשבת אלא אם כן התחיל מבעוד יום דביו"ט אינו אלא גומר, קל וחומר מיום טוב לחול דלגמרי אין אופין ולא מבשילין. ומברכין על ערובי תבשילין בדרך שמברכין על ערובי חצרות. וצריך לזכות על ידי אחר לכל מי שרוצה אחר כך לסמוך על עירובו, ואפילו שלא מדעתו, דזכין לאדם שלא בפניו: **אכלו או שאבד.** אותו תבשיל שבישל, מערב שבת: **סומך עליו.** לבשל בישולו ביום טוב לצורך שבת. אבל מתחילתו

א יום טוב שחל להיות ערב שבת, לא יבשל אדם בתחלה מיום טוב לשבת, אכל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותר הותר לשבת, ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת. בית שמאי אומרים, שני תבשילין. ובית הלל אומרים, תבשיל אחד. ושזין בדיג וביצה שעליו שהן שני תבשילין. אכלו או שאבד, לא יבשל עליו בתחלה. ואם שיר ממנו כל שהוא, סומך עליו לשבת: ב חל

however,] if it [a Festival] occurred on the day after Sabbath [i.e., on Sunday]; the School of Shammai say: [Since there is a Rabbinical ban against immersing in a mikvah on Sabbath, therefore,] one must immerse all [i.e.,

להיות אחר השבת, בית שמאי אומרים, מטבילין את הכל מלפני השבת, ובית הלל אומרים, כלים מלפני השבת, ואדם בשבת: ג ושוין שמשקיין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב

man and vessels] before Sabbath [the reason being, since by immersion he makes himself, or the vessel, fit to touch consecrated items, this resembles, and may be confused with, repairing a vessel, an act prohibited on a Festival]. However, the School of Hillel say: Vessels [must be immersed] before Sabbath, but man [may immerse] on Sabbath [since one may immerse to cool off, his immersion for purification purposes is not self evident, therefore it is not readily confused with repairing a vessel].

(3) They [the School of Hillel and Shammai] agree that a person may effect surface contact [a method of purification] for [defiled] water in a stone vessel [which does not acquire impurity, i.e., if he has drinking water which became defiled, he may place it in a stone vessel and in turn place this in a *mikvah*, lowering the vessel so that the two waters “touch” each other, thereby nullifying and fusing itself to the pure mikvah waters thereby purifying the drinking water. This method only works for water], but one may not immerse [the impure water in a defiled vessel made from metal or wood, in order to purify both at the same time, for this is like repairing the vessel]; but one may [on a Festival] immerse [a vessel to change] from one intention to another [i.e., if he had immersed the vessel, purifying it for use for an item of a lower degree of purity

רבנו עובדיה מברטנורא

אין עירובי תבשילין פחות מכזית, בין לאחד בין למאה. ואם התחיל בעיסתו ונאבד עירובו, מה שתחיל גומר: **ב מטבילין את הכל.** שחייב אדם לטהר עצמו ברגל. וכל מה שצריך טבילה בין אדם בין כלים מטבילין מלפני השבת: **כלים מלפני השבת.** שכיון שהן ראויין לאחר טבילה לדבר שלא היו ראויין לו קודם טבילה, אי מטביל להו בשבת וביו"ט הוה ליה מתקן מנא ואסור. ושבת דנהקט הכא, להודיעך כוחן דבית הלל, דאפילו בשבת שרו להטביל אדם, משום דנראה כמיקר וכמצטנן ורווחן לתענוג ולא לשם טבילה: **ג ושוין שמשקיין את המים בכלי אבן.** מי שיש לו מים יפים לשתות ונטמאו, ממלא מהן כלי אבן שאינו מקבל טומאה ונותנן במקוה מים מלוחים או עכורים עד שנושקים מים למים, ונמצאו אלו זרועים ומחורברים למי מקוה ובטלו אנגייהו וטהרו. ואין טהרה במקוה לשום אוכל ומשקה אלא למים בלבד, ולא בתורת טבילה אלא בתורת זריעה: **אבל לא מטבילין.** שאין נותנין אותן בכלי עץ טמא שצריך טבילה לכלי, להשיק בו, כדי לעלות טבילה לכלי אגב השקת המים: **ומטבילין מגב לגב.** מי שהטביל כלים לדעת שידרוך בהן זיתים בבית הבד לשמן של חולין,

and he now wants to use it for something requiring a greater degree of purity, he may reimmerse it on the Festival], or from one company [for the eating of the Pesah sacrifice] for another [if one group joined another and the second group insists that anyone who joins them immerse his vessels, these immersions are not considered like repairing a vessel, but rather, to raising the purity level of the vessel].

(4) [During the three Festivals one brings *olot re'iyah* the burnt-offering of appearing before the Lord, *shalmei hagigah* the peace-offerings of celebration, and if one requires additional meat for the Festival, *shalmei simchah* peace-offerings of joy.] The School of Shammai say: One may bring [the] peace-offerings [on the Festival, because they are partly eaten by their owners, thereby it has the same law as the preparation of food on the Festival, which is permitted], while he may not lean [hands] upon them [an act integral to sacrifices, but which is forbidden on Festivals by Rabbinic decree, because this action, performed with all one's strength, resembles making use of an animal, therefore he leans his hands on them before the Festival]; but one may not bring [*olot re'iyah*] burnt-offerings [of an individual, on a Festival since none of its flesh is eaten; rather he may bring it anytime during the following seven days]. But the School of Hillel say: [Since the verse states: "A Festival to the Lord," (Leviticus 23:41) thus, that which is for the Lord overrides the Festival and] a person may bring [the] peace-offerings and the burnt-offerings [of the Festival], and [since the School of Hillel maintain that leaning of the hands must take place

רבנו עובדיה מברטנורה

ונמלך לדרוך בזה ענבים בגת לייך של תרומה, צריך להטבילין פעם שניה לשם תרומה. וכן אם הטביל כלים לשם תרומה ונמלך לעשות בהם קודש, צריכים טבילה שנית לשם קודש. ואותה טבילה יכול להטביל ביו"ט, שאין כאן תיקון כלי לפי שאין טבילה זו להעלות אותן מידי טומאה אלא לתוספת טהרה: ומהחבורה לחבורה. אם הטביל כלים על מנת לאכול פסחו עם חבורה זו ונמלך להימנות עם חבורה אחרת ובא להטביל כליו פעם שניה, אותה טבילה מותר לעשותה ביום טוב: ד מביאין שלמים. ביום טוב. שלמי חגיגה. לפי שיש בהם צורך אכילה לאדם: ואין סומכין עליהם. שהסמיכה אסורה משום שבות, שבכל כוחו היה סומך, והוה ליה משתמש בבעלי חיים. אלא סומכין עליהם מערב יום טוב, דלית להו לבית שמאי תיבף לסמיכה שחיטה: אבל לא עולות. חוץ מתמידין ומוספין שהן קרבן צבור וזמנן קבוע. אבל לא יביא עולת יחיד שאין בה אכילת הדיוש. ואפילו עולות רחאיה קריבות בשאר ימות הרגל ולא ביום טוב, דרחמנא אמר (במדבר כט) עצרת תהיה לכם, לכם ולא לגבוה: ובית הלל אומרים. מביאים שלמי חגיגה ועולות רחאיה, דכתיב (דברים טז) עצרת לה;

immediately before the slaughtering, thus since one may slaughter,] one may [also] lean [hands] upon them [as well].

(5) The School of Shammai say: A person may not heat water for his feet, unless it is also fit for drinking [since kindling a fire on the Festival is permitted for the preparation of food, but not for washing]; but the School of Hillel [maintain that once a labor is permitted for food it is also permitted for other purposes pertaining to the Festival and therefore] permit [washing ones hands and feet with water heated on the Festival; however, one may not wash his entire body with water heated on the Festival lest one become confused and apply this law on Sabbath]. A person may make a fire and warm himself before it [according to the school of Hillel].

(6) In three matters Rabban Gamliel was stringent, in accordance with the ruling of the School of Shammai: One may not insulate hot water on the Festival [for Sabbath, unless he made an *eruv tavshilin* which included insulated water. The School of Shammai maintain that each individual type of food preparation must be included in the *eruv* in order to be permitted to prepare an item on the Festival for use on the Sabbath, e.g., if he intends to bake he must include something baked, if he intends to boil he must include something boiled]; one may not set up a candlestick [whose parts had fallen down] on a Festival [since this is regarded as “building”]; and one may not bake bread in thick loaves [since this involves a great deal of labor], but only in thin loaves. Rabban Gamliel said:

רבנו עובדיה מברטנורא

כל דלה. אבל נדרים ונדבות דברי הכל אין קריבין ביום טוב לא עולות ולא שלמים: **ה לא יחם אדם חמין לרגליו.** אוכל נפש התירה התורה, ולא להבעיר אור בשביל רחיצה: **ובית הלל מתירין.** דמתוך שהותרה הבערה לצורך אכילה, הותרה נמי שלא לצורך אכילה כשיש בה צורך איזו הנאה. ופסק הלכה דחמין שהוחמו ביום טוב רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו, דגורו יום טוב אטו שבת. וחמין שהוחמו מערב יום טוב רוחץ בהן כל גופו ביום טוב: **ו אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת.** דסברי בית שמאי, אין אופין אלא אם כן עירב בפת, ואין מבשלין אלא אם כן עירב על התבשיל, ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונין מערב יום טוב. ובית הלל סברי דאופין ומבשלין וטומנין על עירוב של תבשיל בלבד. ומיהו בגמ' מוכח דבית הלל נמי בעו פת ובשר. וכן הלכה: **אין זוקפין מנורה.** של חוליות שנתפרקו חוליותיה, אין מחזירים אותן, דחייבי כבונה ויש בנין בכלים. ובית הלל סברי אין בנין בכלים: **גריצין.** ככרות עבות: **אלא ריקין.** ככרות דקות, דסברי בית

שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת וְסוּמְכִין עֲלֵיהֶם: הַ בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, לֹא יִחַם אָדָם חֲמִין לְרַגְלָיו, אֲלֵא אִם כֵּן רְאוּיִן לְשִׁתְּיָהּ. וּבֵית הַלֵּל מַתִּירִין. עוֹשֶׂה אָדָם מְדוּרָה וּמִתְחַמֵּם כְּנִגְדָּה: **ו שְׁלֵשָׁה דְבָרִים רַבֵּן גַּמְלִיאֵל מַחְמִיר כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי, אֵין טוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת, וְאֵין זוֹקְפִין אֶת הַמְּנוֹרָה בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין אוֹפִין פֶּתִין גְּרִיצִין אֲלֵא רִיקִין.** אָמַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל,

Never did my father's household bake bread [on a Festival] in large loaves, but only in thin loaves. They said to him: What can we do with your father's household, who were stringent towards themselves and lenient to all Israel, [permitting them] to bake bread both in large loaves and thick cakes [the law is not in accordance with Rabban Gamliel in all of the above

מִימֵהֶן שֶׁל בֵּית אָבִיךָ לֹא הָיוּ אוֹפִין פֶּתִין גְּרִיצִין, אֲלָא רְקִיקִין. אָמְרוּ לוֹ, מָה נַעֲשֶׂה לְבֵית אָבִיךָ, שֶׁהָיוּ מַחְמִירִין עַל עֲצֻמָּן וּמְקַלִּין לְכָל יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת אוֹפִין פֶּתִין גְּרִיצִין וְחָרִי: זֶה אֵף הוּא אָמַר שֶׁלֶּשֶׁה דְּבָרִים לְהִקְלֹל, מִכְבָּדִין בֵּין הַמְּטוֹת, וּמְנִיחִין אֶת הַמַּגְמָר בְּיוֹם טוֹב, וְעוֹשִׂין גְּדִי מְקַלֵּס בְּלִילֵי פֶסַחִים. וְחֻכְמִים אוֹסְרִין: הֲ שֶׁלֶּשֶׁה דְּבָרִים רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מְתִיר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין. פֶּרְתּוֹ יוֹצֵאָה

cases].

(7) He [Rabban Gamliel] also gave three lenient rulings: A person may sweep [a dining room] between couches, [used for reclining during eating, since it is a small area we are not concerned that there may be a cavity in the ground that may be filled]; one may place spices [on coals, for the aroma,] on a Festival; and one may prepare a “helmeted” goat [i.e., with its knees and innards wound around its body on its side] on Pesah night [this was the manner in which the Pesah sacrifice had been prepared during the time of the Temple, and, according to the Sages, now, in the post Temple period, is included in the prohibition of bringing sacrifices all year round]. But the Sages forbid [all these: sweeping, because of the prohibition of filling up cavities, and preparing spices, because this is not required for an average person, since only very delicate people required this].

(8) Three matters Rabbi Elazar ben Azariah permits but the Sages forbid: His cow was led out [on Sabbath] with a leather strap between her horns [any labor forbidden for a person is also forbidden to be done by his animal; however, he

רבנו עובדיה מברטנורא

שמאי אין אופין פת מרובה ביו"ט משום טרחא. ובית הלל אומרים אופין פת מרובה ביו"ט, שבזמן שהפת מרובה היא נאפית יפה: וחרי. עיסה גדולה הנאפית על גבי גחלים משום דבעיא היסק גדול שהגחלים הולכות ועוממות וטרחא איכא. ואין הלכה כרבן גמליאל בכל מה שמחמיר כדברי בית שמאי: ז' מכבדין בין המטות. שאוכלין שם. שרגילים להסב ולאכול על גבי מטות. ומפני שהוא מקום מועט לא חיישינן שמא ישוה גומות כדחיישינן גבי בית שהוא גדול ואי אפשר שלא יהיה שם גומא: מוגמר. לבונה על גבי גחלים להריח בה. אבל לגמר את הכלים דברי הכל אסור: מקולס. כרעיו ובני מעיו תלוין חוצה לו [בצדו] כשצולהו, והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה (שמות יב) ראשו על כרעיו ועל קרבו. מקולס כגבור זה שכלי זייניו עמו. תרגום וכובע נחושת, וקולסא דנחשא. ורמב"ם פירש, מקולס מכובד, לשון קילוס: וחכמים אוסרין. בשלשתן. כיבוד, משום אשוויי גומות. ומוגמר, משום דלאו צורך לכל נפש הוא, שאינו אלא למפונקים ולמעוננים ולמי שריחו רע. מקולס, מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ. והלכה כחכמים: ה' פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה. לנוי. ואמרו

regarded this strap as an ornament and ornaments are not forbidden to be worn on Sabbath, while the Sages regarded it as carrying a burden]; and [Rabbi Elazar ben Azariah ruled that] a person may comb an animal on a Festival [with a fine comb even though it will unintentionally cause a temporary wound in the animal]; and a person may grind pepper in a [small domestic] pepper mill. Rabbi Yehudah says: A person may not comb animals on a Festival because it makes a wound, but a person may scratch [with a coarse wooden comb, which does not make a wound]; while the Sages say: One may neither comb with a fine or coarse comb.

(9) A pepper mill may become [ritually] impure on account of [it consisting of] three [separate] vessels [and even if one is missing, the others are still regarded as complete vessels, capable therefore of becoming defiled]; and on account of [being] a receptacle [i.e., its lower, wooden part which receives the completed ground pepper]; and on account of [being] a metal utensil [its upper part which grinds the pepper, being metal it is susceptible to impurity even though it has no receptacle]; and on account of [its being] a sifting utensil [its middle part which the Rabbis declared susceptible to defilement due to its similarity to woven cloth].

(10) A child's play wagon may acquire *midras* impurity [if the child riding upon רבנו עובדיה מברטנורא

חכמים משאוי הוא ואינה תכשיט לה. ולא פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה אלא של שכנתו, ועל שלא מיחה בה נקראת על שמו: ומקרדין ביום טוב. כמין מגירה קטנה של ברזל ששיניה דקות ומחכבין ומגרדין בה הבהמה ואע"ג דעבדי חבורה: ברחים שלהן. קטנות העשויות לכך: מקרצפין. במגירה של עץ ששיניה גסות, ואין עושין חבורה: אף לא מקרצפין. דגרינן קרצוף אטו קירוד. ואין הלכה כר' ארלעזר בן עזריה בשלשה דברים הללו, אלא במקרדין את הבהמה בלבד, משום דבהא קם ליה בשיטתיה דרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר, וקיימא לן כוותיה. וחכמים דפליגי עליה סברי כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ואינה הלכה: ט משום שלשה כלים. שאם פירש אחד מהן אינן שברי כלים, אלא כל אחד מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא, אף על פי שבעודו ברחים הן מחוברים ונראים ככלי אחד: משום כלי קבול. התחתונה שמקבלת אבק שחיקת הפלפלין דרך נקבי הכברה, טמאה משום כלי קבול, שכלי עץ שיש לו בית קבול הוא: ומשום כלי מתכת. העליונה שכותשין וטוחנין בה הפלפלין, טמאה משום כלי מתכת. דמשום כלי עץ ליכא לטמוייה, דפשוטיהן טהורים, אלא משום ציפיה התחתון שהוא של מתכת: ומשום כלי כברה. אמצעית שהיא מקפת את הכברה. משום כלי עץ לא מטמאה, דאין קבולה קבול. אלא חכמים גזרו טמאה על

ברצועה שבין קרניה, ומקרדין את הבהמה ביום טוב, ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהם. רבי יהודה אומר, אין מקרדין את הבהמה ביום טוב, מפני שעושה חבורה, אבל מקרצפין. וחכמים אומרים, אין מקרדין, אף לא מקרצפין: ט הרחים של פלפלין, טמאה משום שלשה כלים, משום כלי קבול ומשום כלי מתכות ומשום כלי כברה: י עגלה של

it has a *zav* discharge (see Leviticus 15:1), it becomes a primary source of impurity]; it may be handled on the Sabbath [since it is a utensil it is not *muktzah*]; and it may be pulled along

קָטָן טְמֵאָה מְדֻרָס וְנִטְלָת בְּשֶׁבֶת, וְאֵינָהּ נִגְרָרֶת אֶלָּא עַל גְּבֵי כְלִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל הַכְּלִים אֵין נִגְרָרִין חוּץ מִן הָעֵגְלָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כּוֹבֶשֶׁת:

only on matting [in order not to make a furrow on the ground which is prohibited on Sabbath according to Rabbi Yehudah who maintains that unintended labor is also prohibited. Others maintain that] Rabbi Yehudah [does not require matting but] says: No articles may be dragged [along the floor] except for a cart, because it [only] presses [the earth] down [but does not make a furrow. The *halachah* follows Rabbi Shimon who maintains that one may drag anything along the floor since unintended labor is permitted].

רבנו עובדיה מברטנורא

הכברה משום כלי ארוג, ואפילו אין הכברה של מתכת מטמאה משום כלי כברה: **עגלה**. העשויה לשחוק לקטן, ומיוחדת לו לישב עליה: **טמאה מדרס**. אם היה הקטן זב, נעשית עגלה אב הטומאה: **ונטלת בשבת**. דתורת כלי עליה: **ואינה נגררת**. בשבת: **אלא על גבי כלים**. על גבי בגדים. מפני שעושה חריץ בקרקע, וחופר חייב משום חורש: ר' יהודה **אומר וכו'**, תרי תנאי נינהו ואליבא דר' יהודה. דתנא קמא נמי ר' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ואתא האי תנא אחריתי ואמר דלא אסר ר' יהודה בעגלה של קטן, מפני שאינה עושה חריץ בהלוכה ע"י חפירה, אלא כובשת הקרקע ונדוש תחתיה ונעשה אפרה נמוך אבל אינה מזיזה עפר ממקומה. וכבר אפסיקא הלכתא בר"ש דאמר גורר אדם מטה כסא וספסל. ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ: